

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Ad Libros V. Decretalium Gregorii IX.

Huth, Adam

Augustæ Vindelicorum, 1732

38. De jure Patronatûs

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63433)

de Regular. 4. Quomodo de jure (de consuetudine sæpe quid aliud obtinet) Religiosi in Parochiis viventes debeant habere socium, dicitur c. 3. & 4. h. t. c. 2. de statu Monach.

TITULUS XXXVIII.

De Jure Patronatûs.

Q I. Quid & quotuplex sit jus Patronatûs. *Resp. ad I. Est jus sive facultas nominandi aut præsentandi, quæ duo ferè in hac materia conveniunt, Clericum instituendum ad Ecclesiam vel beneficium vacans. Vel juxta alios, est jus honorificum, onerosum, & utile competens alicui Ecclesie, quam de Ordinarii consensu fundavit, construxit, aut dotavit ipse, vel is, unde causam accipit. Utraque definitio latiùs explicabitur in l. Illud hîc notandum, quòd jus Patronatûs nemerè temporale sit, neque omnino spirituale, sed spirituali annexum antecedenter. c. 16. h. t.*

Resp. ad secundum I. Aliud est Ecclesiasticum, aliud sæulare, aliud mixtum. Ecclesiasticum est quod Collegio Ecclesiastico aut personæ Ecclesiasticæ ratione Ecclesiæ, dignitatis, vel beneficii competit, vel quod ex bonis Ecclesiasticis ad fundandam, construendam, aut dotandam Ecclesiam applicatis est comparatum. Laicale vel sæulare est, quod vel ex bonis patrimonialibus, vel ex alio titulo sæculari competit; qui titulus jus Patronatûs Ecclesiasticum à laico distinguit, non possessor. In dubio attenditur, num deferatur jure

jure successionis hæreditariæ, & tum præsumitur laicale arg. *c. 1. de præb.* neque nihil hoc in casu facit persona possidens, Schmalzgr. *h. n. 9.* Potest ex laicali jure Patron. Ecclesiasticum fieri, & contra. *c. un. h. t. in 6.* *Mixtum est*, quod partim ratione Ecclesiæ, partim ratione patrimonii competit. 2. Aliud est *hæreditarium*, scil. ad hæredes quoscunque transiens; aliud *familiare sive gentilium*, quod ad eos tantum hæredes transit, qui ex familiâ certâ v. g. fundatoris vel à fundatore nominatâ descendunt. 3. Aliud est *reale sive accessorium*, quod annexum est rei alicui temporali, v. g. castro, prædio, adeòque in quemcunque rei talis possessorem, sive Ecclesiasticum sive sæcularem, modò sit capax feudi, transit. Aliud *personale sive principale*, quod adhæret personæ v. g. fundatoris & hæredum independentè à re aliqua temporali. In dubio censetur personale. Engel. *h. n. 23. not. 5.*

Q. 2. *Quanam sint differentia inter Jus Patronatus Ecclesiasticum & laicale?* Resp. Præcipuæ sunt seqq.

1. Patronus Ecclesiasticus habet semestre, laicus quadrimestre ad præsentandum. *c. un. §. verum. h. t. in 6.* incipit utriusque currere à die vel horâ vacationis cognitæ, estque dein continuum. *c. 5. de concess. præb.* 2. Ecclesiasticus variare nequit, sic ut plures successivè possit præsentare; quod autem simul possit, inde probatur, quia simultanea præsentatio Patrono Ecclesiastico nullibi reperitur prohibita. Laicus econtra præsentare potest plures tam simul quàm successivè modò, prius id faciat, quàm unius

unius ex pluribus à se præsentatis secuta sit in
 tio, & modò non excludat priùs præsentatum.
 24. 29. *h. t.* 3. Pontifex, nisi clarè exprimat, non
 censetur derogare juri Patronatùs sæculari, sed
 men Ecclesiastico, *c. 28. h. t.* 4. Laicus præsen-
 do indignum pro illa vice probabiliùs non pre-
 tur jure præsentandi, sed tamen Ecclesiasticus, *c. 1.
 de suppl. negl. Præl. c. 4. de off. Jud. Ord. §. 1. De
 beneficium Curatum est juris Patronatùs Eccle-
 stici, debet observari forma à Trid. Sess. 24. c. 16.
 de ref. præscripta, & juxta §. si verò. *ibid.* in
concurfus, non vero necessariò in beneficio Cura-
 to juris Patronatùs laicalis.*

Q. 3. Quinam sint capaces juris Patronatùs?
Resp. In genere omnes Christiani; in specie,
 quibus dubium videri poterat, sunt capaces
 Patronatùs 1. *laici*, qui per privilegium univer-
 sale ad hoc sunt habilitati, *c. fin. de concess. præb. c.
 7. h. t.* etiamsi illegitimi sint, spurii, vel irregu-
 res, excommunicati; quia nechi reperuntur ex-
 cepti. 2. *Minores & pupilli*, qui intra annos im-
 pubertatis etiamnum constituti, modò ulum ra-
 tionis habeant, absque tutoris autoritate valde
 præsentant. *arg. tot. tit. de despons. impub. c. 1.
 fin. de jud. in 6.* 3. *Fœmina*, *c. 7. h. t. c. fin. de
 conc. præb.* Si tamen jus patronatùs annexum sit
 bonis marito in dotem datis, hic, non fœmina
 præsentabit. Ratio, quia non tantum fructus
 rerum dotalium, sed fìctione juris ipsum etiam do-
 minium Civile penes maritum est quoad omnes
 effectus jure non exceptos. *arg. L. 9. C. de R. V.*
 ergo

ergo. 4. Etiam *possessor* b. f. juris præsentandi valide & licite præsentat. *c. 19. h. t.* etiam motâ jam lite super proprietate juris Patronatûs. *c. 2. ut lit. pend.* & licet postea succumbat, præsentatus ab illo & institutus in suo beneficio debet sustineri. *c. 19. cit.* 5. Competere præterea potest jus præsentandi *Collegiis & Capitulis*, quibus si *ut universis* seu *per modum unius corporis* competit, invalide præsentant singuli aut plures, sic ut vel unus non vocatus agere de contemptu possit. arg. *c. 28. 36. 42. de elect.* vid. Pichl. *h. n.* 7.

Q. 4. *Quibus modis acquiratur jus Patronatûs?*
Resp. 1. Originaliter acquiritur 3. modis, ut Gloss. in *can. 26. caus. 16. q. 7.* ait: *Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus*; non quasi verò unus conjunctivè deberet Ecclesiam fundare, construere, & dotare ad hoc, ut jus patronatûs acquirat, sed sufficit, quòd unus det fundum in eum finem, ut Ecclesia ædificetur; alter propriis sumptibus cum consensu Ordinarii eam ædificet, vel penitus destructam restituat; tertius dotet, id est, sufficientes in sustentationem Ministrorum redditus assignet. *c. 3. & 25. h. t. Trid. Sess. 14. c. 12. & præcipuè. Sess. 25. c. 9. de ref.* hocque casu tres erunt patroni, de quibus latius Schmalzgr. *h. à n. 35.* Neque requiritur, ut qui fundat, construit, aut dotat Ecclesiam, expressè sibi jus Patronatûs reserves, sed tantum, ut actu contrario non remittat; quia Ecclesia ipso jure id in remunerationem indulget, per *c. 41. de testib.* Quarumcunque tamen Ecclesiarum fundatione, ædificatione, do-

ta-

tatione non acquiritur jus Patronatus plenum quoad omnes effectus, nam si sit *Ecclesia Collegiata* vel *Conventualis*, acquiritur solum quoad honorem & similes effectus, non quoad jus nominandi aut presentandi Prælatum ad talem Ecclesiam vacantem, nisi specialiter hoc sit obtentum per iudicium Pontificium. *c. 25. h. t.* Nec potest fundator *laicus* sine consensu Pontificis in limitibus foundationis reservare sibi suisque successoribus jus hoc coeligendi *Prælatum* *c. 51. de elect.* tamen jus præstandi assensum electioni Prælati sibi intimatæ. *arg. c. 25. cit.* quæ Patroni approbatio modo post electionem communem de jure communi petenda est & præstanda; quia tunc modo intelligitur facta esse electio. *c. 42. de elect.*

Resp. 2. Acquiritur præterea jus Patronatus ex speciali concessione S. Pontificis; quod præterea ejus in Ecclesiasticis potestate delimitur. *3.* Præscriptione, qualis ea esse debeat, vide apud *Reiffenst. h. à n. 12.*

Q. 5. Quæ jura competant Patronis respectu Ecclesiarum, quarum sunt patroni? Resp. Competuntur *seq. vers. Patrono debetur honor, onus, augmentum, presentet, prasit, defendat, alatur episcopus.* In specie 1. Competit Patrono honor, qui consistit in digniore sede præ aliis laicis (domino territoriali excepto) in Ecclesia, & honorandus loco in Processionibus, suscipienda pace & purificatione, oblatione palmarum & candelarum. *c. 26. caus. 16. q. 7. f. 25. h. t.* quod aliqui velint. *Re-*

Rectorem Ecclesiæ indigere veniâ, dum Patronum vult convenire in iudicio, caret fundamento & est Ecclesiis præjudiciosum. 2. *Onus* incumbens Patrono est cura & defensio Ecclesiæ, ne hæc à potentioribus opprimatur. *c. 60. caus. 16. q. 1.* ne dos aliæ ejus bona malè alienentur aut male impendantur. *c. 31. & seq. caus. 16. q. 7.* estque plerumque Patronus etiam Advocatus Ecclesiæ. *c. 23. h. t.* Interim tamen vi curæ suæ & defensionis nequit patronus ullam exercere jurisdictionem de jure comm. aut bonorum Ecclesiasticorum administrationem. *c. 18. 23. 25. caus. 16. q. 7. c. 12. de pæn. c. 4. h. t. Trid. Sess. 24. c. 3. de ref. & Sess. 25. c. 9. ibid.* Ecclesiasticus tamen rationes de administratione in temporalibus tum à beneficiato, tum ab aliis Administratoribus petere potest. *c. 7. h. t. c. 3. §. in Ecclesiis de privil. Correctum est c. 51. de appell. per Trid. Sess. 24. c. 18. de ref.* 3. Si Patronus ad inopiam vergat, illud emolumentum ei competit, quòd ab Ecclesiâ Patronatâ alimenta ei sint subministranda, & quidem abundantius quàm aliis pauperibus. *text. & AA. in c. 25. h. t. c. 29. & 30. caus. 16. q. 7.* Censu quoque, si quos sibi reservavit cum consensu Episcopi in limine foundationis, percipere potest. *c. 23. h. t.* non verò post foundationem jam factam novis gravare Ecclesiam. *c. 7. & seq. de Cens. arg. L. 4. C. de donat.* Ratio, quia tum Ecclesiæ jam est jus quæsitum. 4. Competit præcipuè Patrono *jus presentandi, sive presentatio, de quâ*

Liber III.

O

Q. 6.

Q. 6. Quid de jure presentandi & ipsa
 presentatione dicendum? Resp. 6. Præsentatio est
 hibitio personæ idoneæ ad Ecclesiam vel bene-
 cium vacans Episcopo, vel alteri, ad quem
 stitutio pertinet, legitimè facta; hæc si sit ac-
 ptata, jus ad rem tribuit, ut commun. neque
 sui valorem requirit præsentiam patroni; arg.
de his, qua à Præl. c. fin. de concess. præb. ne
 præsentati; quia ex nullo textu hæc præsentia
 ligitur. Est tamen præsentatio ita necessaria,
 collatio beneficii patronati vel contradicentis
 ignorante Patrono ab Episcopo facta
 collatio illa sit invalida. *c. 8. h. t.* quod ab
 jicitur. *c. 14. & 29. h. t.* Ratio, quia caret
 pus potestate ejusmodi Ecclesias vel beneficia
 berè conferendi. 2. Qui præsentatur, debet
 se dignus, id est, qualitibus in beneficio
 quisquis instructus, indignus enim, it. laicus, il-
 gitimus, excommunicatus invalidè præsentatur
 arg. *c. 15. h.* neque se ipsum quis validè præ-
 tat. *c. 26. h. t. c. fin. de Inst.* quia inter dantem
 accipientem debet esse distinctio. Casus, in
 bus patronus consequi beneficium sui patronati
 possit, recenset Schmalzgr. *h. n. 170.* Filium
 men suum, aliàs dignum, pater præsentare
 test. Idem ex *c. 15. h. t. & à n. 178.* plura
 de præsentatione consanguineorum à fundatore
 reservata. 3. Illicite præsentatur minus digno
 relicto digniore, saltem si beneficium sit con-
 tum. Trid. *Sess. 24. c. 1. §. itaque. c. 18. §. 1.*
rò, de ref. Multi judicant, satisfacere Patrono
 la-

laicum, modò dignum præsentet, idque probant
 ex Trid. *Sess. 24. c. 18. §. quod si.* quòd satisfaciat
 pro foro externo, certum est. 4. Si unus idem-
 que patronus præsentet plures, dignior ab Epi-
 scopo est instituendus. *c. 24 h. t. Trid. l. cit.*
 valida tamen foret institutio minùs digni. *c. 29.*
h. t. si plures à patrono præsentati sunt paris me-
 ritù, non quidem extraneum à præsentatis distin-
 ctum instituere potest Episcopus; quia præsen-
 tati habent aliquod jus; locus tamen est gratifi-
 cationi inter præsentatos. *c. 3. h. t. c. 24. eod. 5.*
 Si plures sint patroni, & diversi diversos præsen-
 tent, sic tamen, ut votis pares sint, nullius præsen-
 tatio tenet, neque Episcopus tenebitur aliquem
 instituere, saltem si nullus sit dignior. *Pirh. h. n.*
100. ex c. 3. h. t. 6. De tempore præsentationi
 præfixo, & an aut quomodo variare possit Pa-
 tronus, dictum est supra *h. t. Q. 2.*

*Q. 7. Quibus modis jus Patronatùs semel legi-
 time acquisitum in alios transferatur? Resp. 1. Suc-
 cessione hæreditariâ, & quidem in hæredes funda-
 torum quoscunque, nisi familiare sit, aut aliquis
 eorum sit hæres in re aliquâ certâ; quo casu ad
 hunc non transit jus Patron. si res, in quâ succe-
 dit, illud non habeat annexum. c. 1. & 3. h. t.
 Clem. 2. eod. Schmalzgr. h. à n. 123. usque ad n.
 145. 2. Donatione, c. 8. & c. un. pr. h. t. in
 6. ubi habetur, quòd Patronus laicus irrequi-
 sito Episcopo jus Patronatùs, sive reale fuerit,
 sive personale, donare possit, plura Schmalzgr. à
 n. 146. h. t. 3. Venditione rei, v. g. castri, cui*

jus Patronatûs accessoriè annexum. c. 13. *ju*
 Gloss. *ψ. emptorum. & c. 7. h. t.* non tamen
 strum pluri vendi potest; quia jus Patronatûs
 annexum; nec de eo fieri debet specialis
 ventio, aut mentio *conjunctivè*; ceteroquin
 mitteretur simonia. c. 7. *cit.* 4. *Permutatio*
 ut habetur c. 40. *caus.* 16. q. 7. & quidem
 accessoriè permutari potest cum re quacumque
 temporali, ut dictum de venditione; *permutatio*
 cum alia re aut jure duntaxat spirituali, immo
 niente tamen consensu Episcopi, saltem si tra
 feratur in laicum vel Clericum privatum. *Patronatûs*
h. t. n. 79. hinc cum immunitate ab obligati
 solvendi decimas nequit permutari; quia
 immunitas est quid merè temporale; sed
 cum jure decimas percipiendi, quia laicus
 hujus est incapax. 5. *Locatione prædii,* cui
 annexum jus Patronatûs, in conductorem
 tem si locatio fiat ad longum tempus; quia
 conductor pro possessore habetur. *L. 1. §. 1.*
de superficiib. vid. c. 7. h. t. 6. *Emphyteu*
ne etiam & infeudatione castri, cui annexum
 Patron. c. 7. & 13. *h. t.* non tamen oppignora
 ne seu hypothecatione castri transfertur in credi
 rem. c. 18. *de sent. & re jud.* 7. *Præscriptio*
 quâ vid. *Wiestn. h. n. 173. Schmalzgr. n. 166.*

Q. 8. *Quomodo probandum, & cui jus Patronatûs?* *Resp.* ad primum. 1. Si dubium sit, pro
 bari debere hoc jus, patet. Ratio, quia in dubio
 præsumuntur potius beneficia Ecclesiastica
 tiva
 di ju
 præ
 alter
 & Sc
 R
 est J
 ad c
 quæ
 quia
 tuali
 Q
 Resp
 natu
 que
 Unio
 berâ
 non
 sive
 priv
 tali
 fun
 erat
 pa,
 jus
 deli
 mur
 tro
 pen
 cam
 9.

tiva esse, quàm patronata. 2. Modus probandi jus Patronatûs à Trid. *Sess. 25. c. 9. de ref.* præscribitur duplex, unus observandus privatis, alter Magistratui & Communitatibus. vid. Trid. & Schmalzgr. à n. 234. ad n. 244.

Resp. ad secundum. Judici, cui probari debet, est Judex Ecclesiasticus, qui solus est competens ad cognoscendas causas juris Patronatûs, si sit quaestio juris & non meri facti. *c. 3. de jud.* Ratio, quia jus Patronatûs vel spirituale est vel spirituali annexum, ergo.

Q. 9. Quibus modis amittatur jus Patronatûs?

Resp. Amittitur vel potius extinguitur jus Patronatûs sine delicto Patroni 1. *Voluntariâ cessione*, eâque vel expressâ vel tacitâ. *c. un. h. t. in 6.* 2. *Unione Ecclesiæ vel beneficii cum alia Ecclesia liberâ*, consentiente patrono & sibi jus Patronatûs non reservante. *c. 8. de Constit.* 3. *Non usu positivo per longum tempus*; sic enim præscriptio privativa inducitur. 4. *Destructione Ecclesiæ totali aut dotis interitu.* 5. *Extinctâ omnino familiâ fundatoris*, dum pro illâ tantum jus Patronatûs erat reservatum. 6. *Suppressione vel ablatione Pape*, nec tamen is solet, nec licitè potest auferre jus Patronatûs. latè Pirh. *h. t. n. 133.* Deinde ex delicto amittitur jus Patronatûs per eadem aut mutilationem Rectoris vel Clerici in Ecclesia patronatâ à patrono factam. *c. 12. §. sacri. de pan.* per venditionem aut translationem Simoniacam juris Patronatûs. *c. 6. h. t.* Trid. *Sess. 25. c. 9. §. nec dictum jus de ref.* per perceptionem illi-

etiam fructuum beneficii aut bonorum istius merariam usurpationem. Tid. l. cit. §. 1. *autem.* demum per *crimen laesa Majestatis*, alia similia delicta, de quibus vid. Engel, Wiest. & alii.

TITULUS XXXIX.

De Censibus, Exactionibus, & Procuratoribus.

Q. I. *Quid de Censibus dicendum?* Resp. duplex sit potestas Episcopi juxta c. 1. *offic. Ord.* alia, quæ dicitur *Lex Jurisdictionis*, consistit in *dando*, ut in datione Ordinum, Beneficiorum, dispensationum &c. alia, quæ dicitur *Lex diocesana*, & consistit in *accipiendis* in accipiendis per Episcopum pensionibus inde de iis hîc agitur. Et I. quidem *Census* accipitur, prout videre est apud Leur. h. t. Q. 67. & Schmalzgr. h. t. n. 1. hodie loco est onus vel quælibet pensio annua, quæ ex redditibus Ecclesiæ, Monasterii, Beneficii ex justa causa vitur Episcopo vel autoritate illius aliis. c. 2. *penult. h. t. c. 6. de Relig. dom.* estque vel *antiquus* qui fuit impositus tempore foundationis aut consecrationis Ecclesiæ, vel *novus*, qui modo post foundationem aut consecrationem Ecclesiæ imponitur. Uterque vel *temporalis*, vel *perpetuus*. Dicitum jam est superius ad Tit. 12. *huj. Libri* in genere, posse Papam censum vel pensionem etiam